

تغذیه در کوهنوردی و مکمل های ورزشی

تغذیه در کوهنوردی و آشنایی با مکمل‌های ورزشی

گردآوری: مهدی جباریان

بخش اول: مقدمه و اصول پایه تغذیه در کوهنوردی

کوهنوردی از جمله فعالیت‌هایی است که بدن را در شرایطی سخت قرار می‌دهد: ارتفاع بالا، هوای سرد، شیب زیاد، حمل بار و گاهی کمبود اکسیژن. در چنین شرایطی، بدن برای عملکرد بهینه نیازمند تأمین دقیق انرژی، مایعات، الکترولیت‌ها و ریزمغذی‌ها است. تغذیه در کوه، تنها به خوردن وعده‌های غذایی محدود نمی‌شود؛ بلکه بخش مهمی از استراتژی موفقیت و بقاست. در واقع، تغذیه خوب در کوه می‌تواند مرز میان شکست و موفقیت، یا حتی مرگ و زندگی باشد.

! چرا تغذیه در کوهستان اهمیت بیشتری دارد؟

در ارتفاعات، بدن با چند چالش عمده روبرو می‌شود:

- افزایش نیاز انرژی: بدن در سرما برای حفظ دمای خود کالری بیشتری می‌سوزاند. همچنین فعالیت شدید و حمل بار نیاز انرژی را بالا می‌برد.
- کاهش اشتها در ارتفاع: ارتفاع بالا می‌تواند اشتها را کاهش دهد، در حالی که نیاز کالری بیشتر می‌شود.
- تغییر متابولیسم: در ارتفاعات بالا، استفاده بدن از کربوهیدرات‌ها به‌عنوان منبع اصلی انرژی افزایش می‌یابد. بنابراین مصرف کافی کربوهیدرات حیاتی است.
- افزایش از دست‌دادن آب: از طریق تنفس، عرق و ادرار، مایعات بیشتری از دست می‌رود، در حالی که حس تشنگی کمتر می‌شود.

☑ اهداف اصلی تغذیه در کوهنوردی

1. تأمین انرژی کافی برای فعالیت‌های طولانی‌مدت در شرایط سخت
2. حفظ عملکرد عضلات، جلوگیری از خستگی زودرس و گرفتگی عضلات
3. حفظ هیدراتاسیون بدن و تعادل الکترولیت‌ها
4. پیشگیری از بیماری ارتفاع با مصرف صحیح مایعات و مواد مغذی

5. افزایش تمرکز ذهنی در برنامه‌های فنی و صعودهای دشوار

درشت‌مغذی‌ها: پایه‌های تغذیه در کوهستان

کربوهیدرات‌ها (منبع اصلی انرژی)

کربوهیدرات‌ها سریع‌ترین منبع انرژی هستند و نقش کلیدی در تأمین سوخت فعالیت‌های شدید کوهستانی دارند.

- در ارتفاع بالا، بدن برای حفظ انرژی و اکسیژن مؤثر، بیشتر از گلوکز استفاده می‌کند.
- مصرف کافی کربوهیدرات می‌تواند از افت قند خون و خستگی جلوگیری کند.

منابع پیشنهادی در کوه:

نان خشک، بیسکویت سبوس‌دار، خرما، میوه خشک، شکلات تلخ، ژل انرژی‌زا، بار انرژی‌زا

پروتئین‌ها (حفظ و بازسازی عضلات)

پروتئین‌ها برای بازسازی عضلات بعد از فعالیت ضروری هستند و در حفظ قدرت عضلانی در صعودهای چندروزه مؤثرند.

- در صعودهای چندروزه، عدم مصرف پروتئین می‌تواند باعث تحلیل عضلات شود.

منابع پیشنهادی در کوه:

آجیل، کره بادام‌زمینی، گوشت خشک‌شده، تخم‌مرغ پخته، پودر وی (یا BCAA در صورت حمل آسان)

چربی‌ها (منبع انرژی ذخیره)

چربی‌ها در صعودهای بلندمدت که با شدت کمتر اما طولانی‌تر همراه هستند نقش دارند. همچنین در شرایط سرمای زیاد به تأمین انرژی کمک می‌کنند.

- چربی‌ها کالری بالاتری نسبت به کربوهیدرات و پروتئین دارند (هر گرم چربی = ۹ کالری)

منابع پیشنهادی:

مغزها (بادام، گردو، فندق)، کره، شکلات، روغن نارگیل، دانه‌ها

آب و الکترولیت‌ها؛ بیشتر از آنچه فکر می‌کنید

در ارتفاع بالا، حتی بدون تعریق هم بدن مقادیر زیادی آب از دست می‌دهد. تنفس سریع و خشک، هوای سرد و افزایش ادرار ناشی از هیپوکسی باعث کم‌آبی پنهان می‌شود. از طرف دیگر، نمک و الکترولیت‌هایی مانند پتاسیم، سدیم و منیزیم برای عملکرد عضلات و جلوگیری از کرامپ ضروری‌اند.

راهکارهای کلیدی:

- نوشیدن مداوم و برنامه‌ریزی شده (حتی بدون حس تشنگی)
- استفاده از قرص‌های الکترولیت در مسیرهای بلند یا در هوای گرم
- پرهیز از نوشیدنی‌های دیورتیک مثل قهوه زیاد یا نوشابه

🧠 چه خطاهایی در تغذیه کوهستان رایج است؟

خطا	اثر منفی
مصرف کم آب	سردرد، ارتفاع‌زدگی، افت عملکرد
مصرف ناکافی کالری	کاهش توان، خستگی زودرس
بالا رفتن قند و سپس افت شدید انرژی تمرکز صرف بر تنقلات شیرین	
حذف چربی یا پروتئین	گرسنگی زودرس و تحلیل عضلانی
مصرف نوشیدنی‌های انرژی‌زا در ارتفاع زیاد	افزایش ضربان، اضطراب، سردرد

بخش دوم: برنامه‌ریزی تغذیه روزانه در کوهستان

برای یک کوهنورد، برنامه‌ریزی تغذیه مثل چیدن تجهیزات صعود است. اگر وعده‌ها و میان‌وعده‌ها با دقت انتخاب نشوند، ممکن است در میانه راه با خستگی، افت انرژی یا حتی علائم ارتفاع‌زدگی مواجه شوید. در این بخش، به‌صورت کاربردی توضیح می‌دهیم که در هر مرحله از روز، چه بخوریم و چرا.

وعده صبحانه در کوه: سوخت اولیه روز

صبحانه، مهم‌ترین وعده برای شروع روز در کوه است. بعد از ساعت‌ها خواب، بدن به سوخت سریع نیاز دارد.

ویژگی‌های صبحانه خوب کوهنوردی:

- پرکالری، سبک، قابل‌هضم، سرشار از کربوهیدرات و کمی پروتئین

پیشنهادهای:

- نان خشک + کره + عسل یا مربا
- جو دوسر فوری با شیر خشک و کشمش
- کره بادام‌زمینی + بیسکویت
- تخم‌مرغ آب‌پز (برای برنامه‌های چندروزه اولیه)
- چای، قهوه یا نوشیدنی گرم + آب فراوان

 صبحانه سنگین، چرب یا دیرپز مثل خوراک لوبیا یا حلیم برای شروع فعالیت توصیه نمی‌شود. نصف صبحانه معمول کافوست

اسنک و میان‌وعده‌های حین حرکت

در مسیر، بدن به سوخت مداوم نیاز دارد. گرسنه‌ماندن باعث افت قند خون، کاهش تمرکز و خستگی ناگهانی می‌شود.

قواعد میان وعده خوری:

- هر 60 تا 90 دقیقه یک اسنک سبک بخورید.
- اسنک‌ها باید انرژی سریع و هضم آسان داشته باشند.
- نوشیدن آب همراه با اسنک فراموش نشود.

اسنک‌های پیشنهادی:

- خرما، کشمش، انجیر خشک
- بادام و مغزها
- شکلات تلخ یا مغزدار
- بیسکویت‌های رژیمی یا انرژی‌زا
- ژل انرژی‌زا یا بارهای ورزشی
- نوشیدنی رقیق قندی با کمی نمک

🍌 ناهار در کوه: سبک، پرانرژی، قابل حمل

در برنامه‌های یک‌روزه یا چندروزه، ناهار معمولاً در وسط روز و حین مسیر صرف می‌شود. این وعده باید تعادلی میان کربوهیدرات، چربی و کمی پروتئین باشد.

پیشنهادهای:

- نان + تن ماهی یا کنسرو مرغ
- نان خشک + پنیر + گردو + خرما
- سوپ‌های فوری یا غذای خشک‌شده (در توقف‌های طولانی)
- بارهای انرژی‌زا یا پروتئینی

📌 نکته مهم: در ارتفاع بالا و هنگام خستگی، بدن اغلب به غذاهای شور و کم‌چرب بهتر پاسخ می‌دهد.

🍲 شام در کمپ یا پناهگاه: بازیابی و ذخیره انرژی

پس از یک روز سخت، شام نقشی حیاتی در بازیابی عضلات، حفظ گرما و آماده‌سازی برای روز بعد دارد.

ویژگی‌های شام ایده‌آل:

- گرم، پرکالری، ترکیب متعادلی از کربوهیدرات و پروتئین

پیشنهادهای:

- پاستا یا نودل فوری با سس غلیظ
- پوره سیب‌زمینی با روغن زیتون و ادویه
- سوپ غلیظ با برنج و مرغ خشک‌شده
- تخم‌مرغ، کنسرو خوراک گوشت، یا غذای آماده بسته‌بندی‌شده

🍵 یک نوشیدنی گرم با شکر (چای، کاکائو یا نسکافه) همراه با شکلات یا بیسکویت می‌تواند متابولیسم شب را فعال نگه دارد.

🍷 نوشیدنی‌ها و مکمل‌های خوراکی در برنامه روزانه

مایعات پیشنهادی:

- آب ساده (در طول روز: ۲ تا ۴ لیتر)
- آب+نمک+شکر (برای پیشگیری از گرفتگی عضلات)
- چای سبز، چای زنجبیل یا دمنوش برای کمپ شب

مکمل‌های مفید در برنامه‌های چندروزه:

- پودر الکترولیت (قبل از شروع و در طول مسیر)
- پودر وی (یا BCAA) شب برای ریکاوری عضلات)
- مولتی‌ویتامین (هر روز صبح)

📅 جدول نمونه تغذیه یک روز کوهنوردی

وعده غذایی زمان	مثال پیشنهادی
صبحانه ۶ صبح	جو دوسر فوری + خرما + چای
میان وعده ۱ ۸:۳۰	شکلات + آجیل
میان وعده ۲ ۱۰:۳۰	بیسکویت + کشمش
ناهار ۱۲:۳۰	نان + کنسرو مرغ + گردو
میان وعده ۳ ۱۵:۰۰	ژل انرژی زا یا خرما
۱۸:۰۰	پاستا فوری + روغن زیتون + نوشیدنی گرم شام
ریکاوری ۲۰:۰۰	پودر پروتئین + دمنوش گرم

بخش سوم: هیدراتاسیون و مدیریت آب در کوهستان

در کوهنوردی، بسیاری از مشکلات فیزیکی، ذهنی و حتی بیماری ارتفاع به یک عامل ساده اما حیاتی مرتبط است: کم‌آبی. برخلاف تصور، احساس تشنگی همیشه شاخص خوبی برای کم‌آبی نیست، مخصوصاً در ارتفاع بالا که سیستم تنظیم تشنگی بدن تغییر می‌کند.

💧 چرا در کوهستان کم‌آبی شایع است؟

در ارتفاع، بدن آب بیشتری از دست می‌دهد، ولی اغلب کمتر احساس تشنگی می‌کنیم. این مسئله به دلایل زیر رخ می‌دهد:

- **تنفس سریع و عمیق:** باعث تبخیر آب از ریه‌ها می‌شود.
- **افزایش ادرار:** به دلیل کاهش فشار اکسیژن (پدیده‌ای به نام دیورز القاشده با ارتفاع) (ارتفاع)
- **تعریق:** حتی در هوای سرد بدن هنگام حرکت عرق می‌کند، اما این عرق سریع تبخیر شده و حس نمی‌شود.
- **نوشیدن کمتر:** چون احساس نیاز به نوشیدن کاهش می‌یابد.

🚫 علائم کم‌آبی در ارتفاع بالا

نشانه‌ها	وضعیت
خشکی دهان، کاهش ادرار، خستگی، کاهش تمرکز	کم‌آبی خفیف
سردرد، تهوع، کاهش اشتها، ادرار تیره	کم‌آبی متوسط
گیجی، اختلال در تعادل، گرفتگی عضلات، افزایش ریسک ارتفاع‌زدگی کم‌آبی شدید	

📌 چقدر آب در روز نیاز داریم؟

میزان آب مورد نیاز بسته به شرایط ارتفاع، دما و شدت فعالیت متغیر است، اما به طور متوسط برای کوهنوردی:

- ۳ تا ۴ لیتر در روز در هوای خنک و ارتفاع متوسط
- ۵ تا ۶ لیتر در روز در هوای گرم، مسیر طولانی یا ارتفاع بالاتر از ۳۵۰۰ متر

اهمیت الکترولیت‌ها در کنار آب

نوشیدن صرف آب کافی نیست. با تعریق و ادرار، بدن الکترولیت‌ها (سدیم، پتاسیم، منیزیم، کلسیم) را هم از دست می‌دهد. کمبود آن‌ها می‌تواند باعث:

- گرفتگی عضلات
- سردرد
- خستگی زودرس
- کاهش عملکرد ذهنی

! اگر فقط آب بنوشید و الکترولیت جایگزین نشود، ممکن است دچار هیپوناترمی (کم‌نمکی خون) شوید که در شرایط حاد خطرناک است.

راهکارهای عملی برای هیدراتاسیون در کوه

1. نوشیدن برنامه‌ریزی شده: هر ۱۵-۲۰ دقیقه یک جرعه (۱۵۰-۲۰۰ میلی‌لیتر)
2. استفاده از کیسه آب (Hydration Bladder): به شما امکان نوشیدن حین حرکت را می‌دهد.
3. افزودن الکترولیت: استفاده از قرص‌های الکترولیت، پودر ORS، یا نوشیدنی‌های ایزوتونیک آماده
4. ارزیابی ادرار: اگر رنگ آن زرد تیره است، یعنی نیاز به نوشیدن آب بیشتر دارید.
5. نوشیدن بیشتر در شب: پیش از خواب در ارتفاع، نوشیدنی گرم و نمکی بنوشید.

6. **دمنوش‌ها و چای رقیق:** چای کم‌رنگ، زنجبیل یا نعناع علاوه‌بر تأمین مایعات، به بهبود گردش خون کمک می‌کند.

⚠️ **اشتباهات رایج در مصرف مایعات**

نتیجه منفی	اشتباه
اختلال در تعادل الکترولیتی	فقط نوشیدن آب بدون نمک
تهوع، نفخ، دفع سریع	نوشیدن زیاد یک‌باره
افت عملکرد، سردرد، خستگی	عدم نوشیدن به‌موقع
دیورتیک، افزایش کم‌آبی	نوشیدن نوشابه یا الکل

🥤 **ترکیب پیشنهادی نوشیدنی کوهنوردی (DIY)**

می‌توانید نوشیدنی الکترولیت‌دار خانگی تهیه کنید:

- ☒ ۱ لیتر آب
- ☒ ۲ قاشق غذاخوری شکر
- ☒ ۲ / ۱ قاشق چای‌خوری نمک
- ☒ کمی آب لیمو طبیعی یا پودر ویتامین C

✔️ این محلول ساده و مؤثر در طول صعود می‌تواند از گرفتگی عضلات، کاهش توان و ارتفاع‌زدگی جلوگیری کند.

🧊 **در مناطق سرد و برفی چه کنیم؟**

- آب را در بطری‌های عایق‌شده یا فلاسک نگهداری کنید.
- بطری را برعکس قرار دهید. یخ از بالا شروع می‌شود
- مخلوط آب و شکر دیرتر یخ می‌زند.
- از نی‌لوله‌ای کیسه آب در شب جدا کنید تا مسیر آن یخ نزند.

بخش چهارم: مکمل‌های ورزشی در کوهنوردی؛ مفید یا غیر ضروری؟

مکمل‌های ورزشی در سال‌های اخیر جایگاه ویژه‌ای در دنیای ورزش و فعالیت‌های استقامتی پیدا کرده‌اند. کوهنوردی نیز به‌عنوان ورزشی با فشار بالا بر سیستم عضلانی، قلبی-تنفسی و روانی، می‌تواند از برخی مکمل‌ها بهره‌مند شود. اما سؤال اساسی این است: چه مکمل‌هایی واقعاً مؤثر و ضروری هستند؟

🔴 مکمل چیست؟

مکمل غذایی یا ورزشی، فرآورده‌ای است که برای تکمیل رژیم غذایی معمول طراحی شده است. این محصولات معمولاً به‌صورت پودر، قرص، کپسول یا ژل عرضه می‌شوند و حاوی ترکیباتی نظیر:

- پروتئین‌ها مثل وی یا BCAA
- ویتامین‌ها و مواد معدنی
- آمینواسیدهای خاص (مثل بتا آلانین)
- مواد گیاهی یا عصاره‌های خاص
- ترکیبات انرژی‌زا (کافئین، تائورین)

🧠 اصول استفاده از مکمل در کوهنوردی

1. مکمل جایگزین غذا نیست، بلکه برای پوشش کسری مواد مغذی طراحی شده است.
2. مصرف کورکورانه می‌تواند عوارض ایجاد کند، به‌ویژه در ارتفاع یا شرایط استرس‌زا.
3. برخی مکمل‌ها فقط برای شرایط خاص مثل صعودهای بلند، سرمای شدید یا ریکاوری سنگین کاربرد دارند.

⬆️ TOP مکمل‌های مفید برای کوهنوردان

پروتئین وی (Whey Protein)

- منبع غنی از اسیدهای آمینه ضروری
- کمک به ریکاوری عضلات پس از صعود سنگین
- توصیه: ۲۰ تا ۳۰ گرم بعد از برنامه یا هنگام شب در کمپ

BCAA آمینو اسیدهای شاخه‌دار

- شامل لوسین، ایزولوسین و والین
- کاهش تجزیه عضلات و بهبود عملکرد در صعودهای چندروزه
- مناسب افرادی که وعده‌های غذایی کامل ندارند

مولتی‌ویتامین

- پوشش نیازهای ویتامینی در رژیم محدود کوهستانی
- بهبود عملکرد سیستم ایمنی و کاهش ضعف
- توصیه: روزانه ۱ قرص صبح

کراتین مونوهیدرات

- افزایش قدرت انفجاری و استقامت کوتاه‌مدت
- در برنامه‌های کوهنوردی پرشیب یا صعودهای فنی کاربردی است
- 💡 توصیه به مصرف تنها برای کوهنوردان حرفه‌ای

پودر الکترولیت ORS

- جایگزینی سدیم، پتاسیم و منیزیم از دست‌رفته
- جلوگیری از گرفتگی عضلات و تهوع
- بهترین گزینه برای هوای گرم یا ارتفاع بالا

کافئین

- افزایش تمرکز و هوشیاری ذهنی
 - بهبود عملکرد هوازی و کاهش درک خستگی
 - به‌صورت قرص، ژل یا نوشیدنی قابل‌استفاده است
- ⚠️ مراقب دوز بالا باشید: مصرف زیاد کافئین در ارتفاع ممکن است سردرد و تپش قلب ایجاد کند.

بتا‌آلانین

- افزایش توان فعالیت‌های انفجاری کوتاه‌مدت
- مفید برای کوهنوردی فنی یا سنگ‌نوردی
- استفاده حرفه‌ای با برنامه تمرینی

⚠️ مکمل‌هایی که برای کوهنوردی توصیه نمی‌شوند

مکمل	دلیل عدم توصیه
گینرها	حجم زیاد، وزن بالا، مصرف دشوار
تستوسترون و آنابولیک‌ها	عوارض جدی، اثرات هورمونی
	افزایش قند خون ناگهانی، افت انرژی بعدی مکمل‌های پر از قند
	افزایش تپش قلب، بی‌قراری، کاهش تمرکز چربی‌سوزها

🥒 مکمل‌های گیاهی و طبیعی قابل‌تأمل

جینسنگ:

- بهبود قدرت تطابق بدن با استرس
- مناسب صعودهای بلند و شرایط سخت

جینکو بیلوبا:

- افزایش خون‌رسانی به مغز
- کمک به مقابله با عوارض خفیف ارتفاع

روغن ماهی: (Omega-3)

- کاهش التهاب عضلانی
- بهبود سلامت قلب و عروق در کوهنوردی استقامتی

📦 نکات حمل و نگهداری مکمل‌ها در کوه

- مکمل‌ها را در بسته‌بندی کوچک و ضدآب نگهداری کنید.

- ترجیحاً از ساشه‌های تک‌دوز استفاده کنید.
- از حمل مکمل‌هایی که نیاز به یخچال دارند خودداری کنید.
- نام و دوز هر مکمل را یادداشت کنید تا در شرایط اضطراری قابل‌پیگیری باشد.

در بخش پنجم جزوه، به استراتژی تغذیه قبل، حین و بعد از صعود می‌پردازیم: چگونه بدن را برای صعود آماده کنیم؟ در طول صعود چه بخوریم؟ و چگونه بهترین ریکاوری را داشته باشیم؟

بخش پنجم: استراتژی تغذیه پیش، حین و پس از صعود

 حین صعود: تغذیه مداوم و هدفمند

هدف: حفظ سطح انرژی، هیدراتاسیون و عملکرد عضلانی

- هر ۳۰ تا ۶۰ دقیقه: یک اسنک یا خوراکی سبک
- هر ۱۵ تا ۲۰ دقیقه: چند جرعه آب یا نوشیدنی الکترولیت دار

اسنک‌های مفید:

- خرما + گردو
- مغزها
- شکلات تلخ
- ژل انرژی زا
- کشمش و میوه خشک
- بار پروتئین

 در ارتفاع بالا، اشتها کاهش می‌یابد؛ بنابراین اسنک‌ها باید پرکالری، کم‌حجم و خوش‌خوراک باشند.

توصیه: همیشه چیزی برای خوردن در جیب خود داشته باشید. توقف برای خوردن باعث کاهش دمای بدن و اتلاف زمان می‌شود.

 بعد از صعود: ریکاوری هوشمندانه

در ۳۰ دقیقه اول پس از رسیدن به کمپ یا پایان برنامه:

- نوشیدن آب یا چای گرم + شکر + کمی نمک
- مصرف خوراکی پروتئینی: پودر وی، BCAA، کنسرو تخم‌مرغ یا ماهی
- خوردن غذاهای حاوی کربوهیدرات برای بازسازی ذخایر انرژی

۲ تا ۳ ساعت پس از برنامه:

- یک وعده گرم کامل شامل پاستا، سوپ، سیبزمینی، مرغ، روغن زیتون
- نوشیدنی گرم مثل کاکائو، شیر کمچرب، دمنوش زنجبیل

🎯 هدف: ترمیم عضلات، بازگرداندن مایعات و الکترولیت‌ها، و تجدید انرژی

📄 نمونه برنامه تغذیه سه مرحله‌ای برای کوهنوردی یکروزه

تغذیه پیشنهادی	فعالیت	زمان
برنج، پاستا، خرما، سبزیجات پخته، نوشیدن آب کافی	آماده‌سازی	روز قبل
نان، کره، عسل، تخم‌مرغ، چای شیرین	انرژی اولیه	صبح صعود
کشمش، شکلات، بیسکویت، آجیل، ژل، آب با الکترولیت حفظ انرژی	حفظ انرژی	حین مسیر
چای + شکر، وی پروتئین، سوپ گرم، سیبزمینی	ریکاوری سریع	پایان برنامه

📌 چه اشتباهاتی در این سه مرحله شایع است؟

پیامد	اشتباه
افت ناگهانی انرژی، سرگیجه	حذف صبحانه قبل از صعود
مشکل گوارشی، بی‌میلی به خوردن	حمل غذای سنگین
گرفتگی عضلات، افت تمرکز، سردرد کم‌آبی در مسیر	
بی‌انرژی شدن در نیمه‌های صعود	نداشتن اسنک دم‌دست
افزایش درد عضلانی، افت ایمنی	بی‌توجهی به ریکاوری

در بخش ششم و پایانی جزوه، به شما لیست مواد غذایی پیشنهادی برای برنامه‌های یکروزه و چندروزه، جدول انتخاب خوراکی‌ها، جمع‌بندی نهایی و توصیه‌های کلیدی را ارائه می‌دهم.

بخش ششم: لیست پیشنهادی خوراکی‌ها، جمع‌بندی و توصیه‌های نهایی

در این بخش، یک نگاه کاربردی و جمع‌بندی‌شده به انتخاب خوراکی‌ها، بسته‌بندی، تنوع غذایی در برنامه‌های کوهنوردی و چند نکته مهم نهایی خواهیم داشت.

لیست پیشنهادی خوراکی‌ها برای کوهنوردی یک‌روزه

توضیح	مثال‌ها	نوع ماده
سریع‌الهضم، پرانرژی	نان خشک، کره، عسل، تخم‌مرغ پخته	صبحانه
سبک و سریع‌الاث‌ر	خرما، شکلات تلخ، بیسکویت، بادام، کشمش	اسنک‌ها
قابل‌حمل و پرکالری	نان لواش + پنیر + گردو / کنسرو مرغ	ناهار سبک
جلوگیری از کم‌آبی	آب + نمک + شکر / چای سبز رقیق	نوشیدنی
در برنامه‌های پرفشار	الکترولیت، BCAA، پودر وی (پیش از بازگشت)	مکمل‌ها (اختیاری)

لیست خوراکی‌ها برای برنامه چندروزه (۲ تا ۳ روز)

مواد پیشنهادی	گروه
جو دوسر، برنج فوری، نان خشک، پاستا، بیسکویت سبوس‌دار	کربوهیدرات‌ها
کنسرو ماهی یا مرغ، تخم‌مرغ آب‌پز، بادام، پودر پروتئین	پروتئین‌ها
کره، روغن زیتون در بطری کوچک، فندق، گردو	چربی‌ها
شکلات، خرما، کشمش، بار انرژی‌زا	اسنک‌ها
چای کیسه‌ای، نسکافه، پودر ORS یا الکترولیت	نوشیدنی‌ها
مولتی‌ویتامین، BCAA، پودر وی، قرص منیزیم (در فشار زیاد)	مکمل‌ها

 نکته: مواد غذایی را در بسته‌های شفاف، ضدآب و ترجیحاً زیپ‌دار تفکیک و برچسب‌گذاری کنید.

 جدول انتخاب مواد غذایی مناسب

گزینه مناسب	ویژگی مورد نظر
خرما، ژل، شکلات، کشمش	انرژی سریع
نان خشک، مغزها، کنسرو	دوام بالا
بار پروتئینی، پودر وی، جو دوسر	وزن سبک
نودل فوری، سوپ خشک شده، پوره سیب زمینی	غذای گرم
بیسکویت بسته بندی شده، تن ماهی قوطی دار، پنیر کوچک و کیوم شده	راحتی حمل

← جمع بندی نهایی

تغذیه در کوهنوردی، چیزی فراتر از انتخاب چند خوراکی سبک است. این موضوع با بقاء، ایمنی، عملکرد و لذت از طبیعت در ارتباط مستقیم است. کوهنوردی بدون برنامه تغذیه‌ای، مثل حرکت بدون نقشه است؛ ممکن است مسیر را گم نکنید، اما به زودی انرژی‌تان ته می‌کشد.

🌟 ۱۰ توصیه طلایی برای تغذیه در کوهستان

1. همیشه بیشتر از نیازتان خوراکی سبک همراه ببرید.
2. میزان آب را دستکم نگیرید؛ به‌ویژه در ارتفاع بالا.
3. به بدنتان گوش دهید؛ گرسنگی یا تشنگی را جدی بگیرید.
4. در هوای سرد، غذاهای پرچرب و گرم بسیار مفیدند.
5. در هوای گرم، اسنک‌ها و نوشیدنی‌های سبک بهترند.
6. پیش از حرکت، مواد غذایی را از نظر تاریخ انقضا بررسی کنید.
7. غذاهای حساس به گرما مثل پنیر نرم یا شکلات را محافظت شده حمل کنید.
8. از حمل غذاهای بدبو یا پر سر و صدا (مثل چیپس) در گروه‌نوردی بپرهیزید.
9. پس از بازگشت، بدن را با نوشیدنی گرم، غذا و مکمل‌ها ریکاوری کنید.
10. همیشه زباله‌های غذایی خود را به پایین بازگردانید. کوهستان باید پاک بماند.

نتیجه‌گیری: 🌈

اگر تجهیزات خوب، برنامه مسیر دقیق و کفش مناسب دارید، اما تغذیه درستی نداشته باشید، همه آن تلاش‌ها ممکن است با شکست مواجه شود. تغذیه کوهنوردی فقط یک بخش فنی نیست؛ بلکه یکی از ارکان اصلی موفقیت شماست.

جدول راهنمای تغذیه و مکمل‌ها در کوهنوردی 🇮🇷

هدف / وضعیت	مواد غذایی و نوشیدنی‌های پیشنهادی	مکمل‌های مناسب	توضیح کلیدی
شروع پرانرژی در صبح	نان + کره + عسل / جو دوسر با کشمش / تخم‌مرغ پخته	-	کربوهیدرات سریع و پروتئین سبک برای سوخت اولیه
انرژی سریع حین حرکت	خرما / شکلات تلخ / بار انرژی‌زا / بیسکویت / مغزها	-	هر ۶۰-۹۰ دقیقه یک اسنک مصرف شود
ناهار سبک در مسیر	نان لواش + پنیر و گردو / تن ماهی / کنسرو مرغ	-	غذای پرکالری، کم‌حجم و بدون نیاز به گرم کردن
پیشگیری از گرفتگی عضلات	نوشیدنی آب + نمک + شکر / الکترولیت / آب نارگیل	نوشیدن تدریجی و منظم در طول پودر یا قرص الکترولیت / منیزیم	مسیر
مقابله با کاهش اشتها در ارتفاع	ژل انرژی‌زا / شکلات / بادام / بار نرم و شیرین	BCAA /	خوراکی‌های خوش‌خوراک، پرانرژی و زودجذب
بهبود تمرکز و کاهش خستگی ذهنی	نوشیدنی کافئین‌دار / چای / دمنوش زنجبیل	کافئین (با احتیاط) / جینکو بیلوبا	مصرف در دوز کم، دور از زمان خواب
بازیابی سریع بعد از صعود	چای شیرین + پودر وی / سوپ / سیب‌زمینی + روغن زیتون	وی پروتئین / مولتی‌ویتامین / امگا 3	در ۳۰ دقیقه اول پس از برنامه بسیار مؤثر است
برنج فوری / نودل / آجیل / کنسرو صغوردهای بلند و چندروزه	بیسکویت سیوس‌دار	پروتئین وی / مولتی‌ویتامین BCAA /	برنامه تغذیه باید از قبل بسته‌بندی و آماده شده باشد
تقویت سیستم ایمنی در ارتفاع	سبزی خشک، دمنوش‌ها، عسل، میوه خشک، مکمل ویتامین C	مولتی‌ویتامین / جینسنگ / امگا 3	کاهش التهاب، جلوگیری از ضعف، بهبود خواب